

Sygn. akt VII U 1759/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2022 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Monika Roslan – Karasińska

Protokolant: sekr. sądowy Marta Jachacy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 grudnia 2022 r. w W.

sprawy W. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość emerytury i wysokość kapitału początkowego

na skutek odwołania W. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 26 lutego 2018 r. nr (...)

oraz z dnia 23 lutego 2018 r. (...)(...)

1. umarza postępowanie w zakresie odwołań od zaskarżonych decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 26 lutego 2018 r. nr (...) oraz z dnia 23 lutego 2018 r. (...) (...) w zakresie zmienionych decyzji decyzjami z dnia 10 maja 2018 roku (...) (...) oraz z dnia 11 maja 2018 roku nr (...),

2. w pozostałym zakresie zmienia zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 26 lutego

2018 r. nr (...) w ten sposób, że przyznaje odwołującemu W. R. prawo do emerytury w wysokości brutto przed waloryzacją w kwocie 3.634,00 zł (trzy tysiące sześćset trzydzieści cztery złote) zaś po waloryzacji w kwocie 3.742,29 zł (trzy tysiące siedemset czterdzieści dwa złote i 29/100) oraz zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 23 lutego 2018 r. (...) (...) w ten sposób, że ustala wartość kapitału początkowego odwołującego się W. R. na dzień 1 stycznia 1999 roku w kwocie 147.048,22 zł (sto czterdzieści siedem tysięcy czterdzieści osiem złotych i 22/100) przyjmując, że podstawa wymiaru kapitału początkowego wynosi 1.449,56 zł (jeden tysiąc czterysta czterdzieści dziewięć złotych i 56/100), a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 118.73%.

SSO Monika Roslan – Karasińska

Sygn. akt VII U 1759/21

UZASADNIENIE

W. R. w dniu 11 kwietnia 2018 r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 26 lutego 2018 r. nr (...) oraz z dnia 23 lutego 2018 r. (...) (...), wnosząc o uwzględnienie podstawy wymiaru kapitału początkowego lata 1 stycznia 1991 r. do 31 marca 1994 r. i doliczenie całej kwoty należnego mu

za te lata wynagrodzenia do kapitału początkowego, a nadto o ponowne wyliczenie jego emerytury. W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, że przyczyną złożenia odwołania jest nie uwzględnienie w kapitale początkowym do podstawy wymiaru dwóch druków RP-7 (...) ul. (...) w W. z okresu zatrudnienia od 1 października 1991 r. do 31 maja 1993 r. kwot 1991-13200000, 1992-52800000, 1993- 22000000 wystawioną przez osobę przechowującą dokumenty po zlikwidowaniu firmy (...) K. S. likwidatora, który w ocenie ubezpieczonego, powinien wiedzieć, że nie może wystawiać druku RP-7 tylko zaświadczenie. Odwołujący wskazał, że dokumenty składał w latach 2004 r., a decyzję o kapitale początkowym otrzymał 25 września 2008 r. i gdyby decyzja wydana została wcześniej to miałby szansę dostarczyć poprawiony dokument, natomiast obecnie nie jest w stanie ich uzyskać. Jednocześnie wskazał, że dostarczył dodatkowe dokumenty, na podstawie których można porównać zarobki i uwzględnić kwoty wynagrodzenia w podstawie wymiaru. W dalszej części odwołania, ubezpieczony wskazał, że druga firma której dokumentów nie uwzględniono to (...) (...) Sp. z o.o. (...), (...)-(...) G. za okres pracy od 1 czerwca 1993 r. – 31 marca 1994 r. w kwotach 1993-45000000, 1994-19641000 i przyjęto jedynie minimalne wynagrodzenie, informując go, że ponieważ zaświadczenie nie spełnia wymogów formalnych brak pieczętki imiennej księgowego. Ubezpieczony wskazał, że dokumenty zostały załatwione z wielkim trudem, firmy już nie ma i księgowy podpisał się imieniem i nazwiskiem, a okoliczność, że nie zaznaczył, że nie ma pieczętki imiennej na druku RP-7 nie jest jego winą, ponieważ osoba wystawiająca druk powinna o tym wiedzieć. W związku z powyższym ubezpieczony złożył dodatkowe dokumenty jakie posiada PIT za okres od 1 czerwca 1993 r. do 31 grudnia 1993 r. oraz od 1 stycznia 1994 r. do 31 marca 1994 r. wraz z opinią, wyszczególnione kwoty jego zarobków, które pokrywają się z kwotami podanymi w druku RP-7 ww. firmy (odwołanie z dnia 11 kwietnia 2018 r. – k. 3-5 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o umorzenie postępowania odwoławczego od decyzji z dnia 23 lutego 2018 r., znak (...) (...), 26 lutego 2018 r. znak (...), w zakresie w jakim organ rentowy decyzją z dnia 10 maja 2018 r. znak (...) (...) oraz decyzją z dnia 11 maja 2018 r. znak (...) zaspokoił roszczenie odwołującego się, a w pozostałym zakresie o oddalenie odwołań.

W uzasadnieniu swojego stanowiska organ rentowy wskazał, że decyzją z dnia 26 lutego 2018 r. znak (...) organ rentowy ustalił ubezpieczonemu prawo do emerytury powszechnej od dnia 4 lutego 2018 r. Natomiast decyzją z dnia 23 lutego 2018 r. znak (...) (...) ustalił ubezpieczonemu wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. w wysokości 132 244,75 zł. Ubezpieczony w zaskarżonej decyzji udowodnił staż pracy na dzień 1 stycznia 1999 r. w wysokości 25 lat, 4 m-cy i 8 dni. Podstawa wymiaru kapitału została ustalona z dowolnych 20 lat kalendarzowych 1974-1981, 1983-1987, 1991-1993, 1995-1998. Wwpw kapitału wyniósł 101,04%. Organ rentowy wskazał, że emeryt pracował w Przedsiębiorstwie (...) w W. od 1 października 1991 r. do dnia 31 maja 1993 r. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy nie uwzględnił na podstawie zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 22 kwietnia 2004 r. z Przedsiębiorstwa (...) w W. dochodów za lata 1991-1993, ponieważ zostało ono wystawione przez podmiot upoważniony jedynie do przechowywania dokumentacji po zlikwidowanych zakładzie pracy. Natomiast organ rentowy ustalił podstawę wymiaru składek za te lata na podstawie przedstawionej umowy o pracę z dnia 1 października 1991 r. i angaży z dnia 7 listopada 1991 r., 1 stycznia 1992 r. oraz z 14 stycznia 1993 r. w kwocie: za rok 1991-6540 000 zł, za rok 1992 -31 800 000 zł oraz za rok 1993 – 22 000 000 zł. Emeryt pracował w (...) (...) sp. z o.o. z siedzibą w G. od dnia 1 czerwca 1993 r. do dnia 31 mara 1994 r. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy nie uwzględnił na podstawie zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 26 maja 2003 r. z (...) (...)” dochodów za lata 1993-1994, z uwagi na brak drugiej służbowej pieczętki osoby upoważnionej do wystawiania tego dokumentu. Natomiast organ rentowy za ten okres zatrudnienia przyjął do obliczenia podstawy wymiaru minimalne wynagrodzenie obowiązujące w tym okresie. Po wpływie odwołania wraz z załącznikami (PIT-11 z (...) (...)” za lata 1993-1994) i ponownej analizie sprawy organ rentowy decyzją z dnia 10 maja 2018 r. zaliczył w kapitale początkowym do podstawy wymiaru dochody z firmy (...) (...)” za rok 1993 w kwocie 45 000 000 zł oraz za rok 1994 w kwocie 19 641 000 zł. Organ rentowy nie uwzględnił za rok 1994 wskazanego na druku Rp-7 ekwiwalentu za urlop w kwocie 9 576 500 zł, ponieważ składnik ten nie stanowił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w tym roku. Podstawa wymiaru kapitału została ustalona z kolejnych 10 lat kalendarzowych 1989-1998. Wwpw kapitału wyniósł 109,64%. Decyzja z dnia 11 maja 2018 r. znak (...) organ rentowy ponownie ustalił wysokość emerytury, z uwzględnieniem

nowej wartości kapitału początkowego oraz wypłacił wyrównanie od dnia 4 lutego 2018 r. (odpowiedź na odwołanie z dnia 22 maja 2018 r. – k. 9-10 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 6 listopada 2018 r. odwołujący zgodził się ze zmianą zaskarżonych decyzji w zakresie, w jakim organ rentowy uwzględnił w wyliczeniu kapitału początkowego pełną kwotę dochodów w okresie zatrudnienia w (...) (...) sp. z o.o. z siedzibą w G.. Odwołujący wskazał jednak, że sporny wciąż pozostaje okres zatrudnienia odwołującego się w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w W. od dnia 1 października 1991 r. do dnia 31 maja 1993 r. (pismo procesowe z dnia 6 listopada 2018 r., k. 37 a.s.).

Ostatecznie na rozprawie w dniu 17 grudnia 2018 r. pełnomocnik odwołującego zaznaczył, że popiera odwołanie i wniósł o zmianę wysokości kapitału początkowego, poprzez uwzględnienie wysokości wynagrodzenia za sporne lata 1991-1992 w takich kwotach jak widnieją w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, natomiast co do wynagrodzenia za rok 1993 pełnomocnik oświadczył, że nie jest ono kwestią sporną (protokół rozprawy z dnia 7 grudnia 2018 r. k. 49 a.s.).

Wyrokiem z dnia 11 marca 2019 r. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie w punkcie 1. umorzył postępowania w zakresie odwołań od zaskarżonych decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 26 lutego 2018 r. nr (...) oraz z dnia 23 lutego 2018 r. (...) (...) w zakresie zmienionych decyzji decyzjami z dnia 10 maja 2018 roku (...) (...) oraz z dnia 11 maja 2018 roku nr (...); w punkcie 2. w pozostałym zakresie zmienił zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 26 lutego 2018 r. nr (...) w ten sposób, że przyznał odwołującemu W. R. prawo do emerytury w wysokości brutto przed waloryzacją w kwocie 3.541,68 zł (trzy tysiące pięćset czterdzieści jeden złotych 68/100) zaś po waloryzacji w kwocie 3.647,22 zł (trzy tysiące sześćset czterdzieści siedem złotych 22/100) oraz zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 23 lutego 2018 r. (...) (...) w ten sposób, że ustalił wartość kapitału początkowego odwołującego się W. R. na dzień 1 stycznia 1999 roku w kwocie 141.620,53 zł (sto czterdzieści jeden tysięcy sześćset dwadzieścia złotych 53/100) przyjmując, że podstawa wymiaru kapitału początkowego wynosi 1.370,45 zł (jeden tysiąc trzysta siedemdziesiąt złotych 45/100), a wskaźnik podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 112,25 %. Wyrok został zaskarżony w drodze apelacji przez organ rentowy (wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 11 marca 2019 r. wraz z uzasadnieniem k. 67-76 a.s.).

Pismem z dnia 18 lutego 2021 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie, w sprawie o sygn. akt III AUa 535/19 zobowiązał organ rentowy do wskazania hipotetycznej kwoty kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. z uwzględnieniem wynagrodzeń otrzymywanych przez odwołującego się z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) za 1991 r. w kwocie 13.200.00 zł i za rok 1992 w kwocie 52.800.00 zł, które zostały wskazane w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 22 kwietnia 2004 r. w miejsce przyjętych wynagrodzeń od tego pracodawcy uwzględnionych przez organ rentowy w kolejnych decyzjach dotyczących kapitału początkowego. Dodatkowo Sąd zobowiązał do hipotetycznego wyliczenia wskaźnika kapitału początkowego za lata 1991-1992 według powyższych reguł (zarządzenie – k. 108 a.s., pismo procesowe z dnia 15 marca 2021 r. – k. 111-115 a.s.).

Wykonując zobowiązanie Sądu organ rentowy dokonał hipotetycznego przeliczenia kapitału początkowego odwołującego z uwzględnieniem zarobków w latach 1991-1992 z firmy (...) (...) sp. z o.o. (...) początkowy wyniósł 147 062,85 zł. Hipotetyczny wskaźnik wymiaru podstawy za ww. lata wyniósł 1991-126,96%, 1992-149,91%. Hipotetyczny wskaźnik z 10 lat (1989-1998) wyniósł – 118,73% (pismo ZUS z 5 marca 2021r. – k. 112 a.s.).

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 22 listopada 2021 r., w sprawie o sygn. akt III AUa 535/19 uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 listopada 2021 r. – k. 142 a.s.).

W uzasadnieniu powyższego rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny wskazał, że podziela stanowisko Sądu niższej instancji, że zaświadczenie Rp-7 z dnia 22 kwietnia 2004r. zalicza się do środków dowodowych służących wykazaniu wysokości zarobków. Zgodnie z § 28 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412) środkiem dowodowym w

postępowaniu przed organem rentowym mogą być dokumenty stwierdzające wysokości wynagrodzenia, przychodu, dochodu i uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń, wydawane przez jednostki upoważnione do przechowywania dokumentacji zlikwidowanych lub przekształconych zakładów pracy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie ma racji organ rentowy wskazując w apelacji, że zaświadczenie Rp-7 nie mogło stanowić podstawy dokonywania ustaleń faktycznych w zakresie wysokości wynagrodzenia odwołującego się w latach 1991-1992, gdyż należy zauważyć, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być jednak dowodzone wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe, dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami. Nie mają, więc zastosowania w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów (vide wyrok sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2006 r. IUK 179/06, z dnia 14 czerwca 2006 r. IUK 115/06, OSNP 2007/17-18 poz. 257).

Sąd Apelacyjny wskazał, że wobec powyższego obowiązkiem Sądu Okręgowego było dokonanie prawidłowych ustaleń faktycznych co do podstawy wymiaru składek za poszczególne lata stanowiące podstawę obliczenia wartości kapitału początkowego wnioskodawcy i ustalenia prawidłowej wysokości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. i na jego podstawie prawidłowej wysokości emerytury odwołującego się.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, uzasadnienie Sądu pierwszej instancji nie spełnia wymogów art. 328 § 2 k.p.c., gdyż pomija podstawę faktyczną oraz wskazanie dowodów stanowiących podstawę rozstrzygnięcia i ocenę tych dowodów. Każda z przesłanek uchylenia wyroku określona w art. 386 k.p.c. jest przesłanką samodzielną, a więc zakwalifikowanie wad uzasadnienia jako nierozpoznanie istoty sprawy, niezależnie od innych okoliczności wskazanych przez apelującego uzasadnia uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Dodatkowo należy wskazać, że nierozpoznanie istoty sprawy następuje także w sytuacji dokonania przez sąd pierwszej instancji oceny prawnej roszczenia bez oparcia jej o właściwie ustaloną podstawę faktyczną i konieczności czynienia przez sąd odwoławczy po raz pierwszy lub ponownie wszystkich ustaleń faktycznych. Czyni to zasadnym uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji z uwagi na obowiązek respektowania konstytucyjnej zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2012 r., I CZ 168/12, OSNIC z 2013 r., nr 5, poz. 68, postanowienie Sądu Najwyższego z 14 września 2016r., III CZ 31/16).

Sąd Apelacyjny wskazał, że na gruncie rozważanej sprawy Sąd Okręgowy w pisemnych motywach zaskarżonego rozstrzygnięcia, pomimo tego, że prawidłowo ustalił jakie kwoty należy doliczyć do ustalenia wartości kapitału początkowego za lata 1991-1992, to ostatecznie nie wyjaśnił w jaki sposób dokonał ustalenia kwoty kapitału początkowego odwołującego się oraz na podstawie jakich mechanizmów obliczył wysokość świadczenia emerytalnego W. R.. Sąd pierwszej instancji ograniczył się do ogólnikowego stwierdzenia, że po doliczeniu zarobków odwołującego się za rok 1991r. w kwocie 13.200.000 złotych i za rok 1992 w kwocie 52.800.000 złotych do ustalenia wartości kapitału początkowego wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 112,25% (nie zaś 109,64% jak przyjął organ rentowy). Nadto Sąd wyjaśnił, że po przemnożeniu wskaźnika przez kwotę bazową 1220,89 złotych podstawa wymiaru kapitału początkowego wyniesie 1370,45 zł. Następnie Sąd podaną kwotę przemnożył przez liczbę miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 303 miesięcy oraz 209 miesięcy średniego trwania życia co dało wartość kapitału początkowego na kwotę 141.620,53 złotych i wobec tego zdaniem Sądu Okręgowego, kwota emerytury stanowi kwotę 3541,68 zł przed waloryzacją, zaś po waloryzacji kwotę 3.647,22 zł.

Sąd Apelacyjny wskazał, że uzasadnienie orzeczenia sądowego spełnia istotną rolę porządkującą, obligując stosującego prawo do prawidłowej i pełnej rekonstrukcji stanu faktycznego pod kątem jego dalszego przyrównania do miarodajnej normy prawa materialnego i ustalenia na tej podstawie ostatecznego wyniku sprawy. Dlatego też składające się na uzasadnienie dwie podstawy rozstrzygnięcia: faktyczna i prawna, tworzą łącznie jedną całość, którą powinna cechować wewnętrzna spójność, tak aby nie było zasadniczych wątpliwości co do tego, jaki stosunek faktyczny i w jaki sposób sąd wiążąco uregulował (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 29 stycznia 2008 r., IV CNP 182/07). Sąd Apelacyjny wskazał, że Sąd pierwszej instancji ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, przy czym powinien

to jednak czynić na podstawie wszechstronnego rozważenia całego zebranego materiału dowodowego. Weryfikacją tego, czy sąd należycie rozważył zgromadzony materiał dowodowy, jest uzasadnienie orzeczenia, w którym winny się znaleźć wcześniej wskazane elementy. Punktem wyjścia dla przedstawienia w motywach pisemnych uzasadnienia wyroku koncepcji prawnej rozstrzygnięcia sprawy powinny być poczynione ustalenia faktyczne, które powinny być klarowne i kategoryczne.

Sąd Apelacyjny wskazał, że dokonując analizy treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie potrafi odtworzyć sposobu ustalenia przez ten Sąd wartości kapitału początkowego i wysokości świadczenia emerytalnego, które znalazły wyraz w rozstrzygnięciu Sądu Okręgowego. Sąd pierwszej instancji nie wskazał w sposób klarowny jaki wskaźnik podstawy wymiaru kapitału początkowego ustalił dla odwołującego się w latach 1991-1992 po doliczeniu kwot żądanych przez odwołującego się. Sąd ograniczył się jedynie do wskazania ogólnego wskaźnika podstawy wymiaru nie informując w motywach rozstrzygnięcia sposobu wyliczenia tego wskaźnika w sposób umożliwiający analizę wyliczenia. Sąd Apelacyjny celem weryfikacji wyliczeń przyjętych przez Sąd pierwszej instancji w zaskarżonym wyroku, zobowiązał organ rentowy do wyliczenia hipotetycznej kwoty kapitału początkowego W. R. na dzień 1 stycznia 1999r. z uwzględnieniem kwoty 13.200.000 zł za 1991r. i kwoty 52.800.000 zł za rok 1992r. w miejsce kwot przyjętych przez organ rentowy, a nadto zobowiązał organ rentowy do wyliczenia hipotetycznego wskaźnika kapitału początkowego za lata 1991-1992 według powyższych reguł. W odpowiedzi na zobowiązanie Sądu, organ rentowy w piśmie procesowym z dnia 8 marca 2021 r. wyjaśnił, że hipotetyczna wartość kapitału początkowego po doliczeniu zarobków w latach 1991-1992 wynosi 147.062,85 zł, hipotetyczny wskaźnik podstawy wymiaru kapitału za rok 1991 wynosi 126,96%, za rok 1992- 149,91%, a hipotetyczny wskaźnik z 10 lat (1989-1998) wynosi 118,73%.

W ocenie Sądu Apelacyjnego z powyższego wynika, że obliczenia organu rentowego wskazują na zupełnie inną wartość kapitału początkowego i wskaźnik podstawy wymiaru kapitału niż ustalił Sąd Okręgowy na podstawie tych samych wartości wynagrodzenia odwołującego się za lata 1991-1992.

Sąd Apelacyjny wskazał, że brak odpowiedniego uzasadnienia stanowiska sądu co do przyjętego rozstrzygnięcia w zakresie ustalonych w wyroku kwot kapitału początkowego i wysokości świadczenia emerytalnego wskazuje na to, że Sąd meriti nie przedstawił procesu decyzyjnego pozwalającego na jego weryfikację.

Uchylając zaskarżone rozstrzygnięcie Sąd Apelacyjny wskazał, że rozpoznając sprawę ponownie Sąd pierwszej instancji dokona pełnych ustaleń faktycznych, co do podstawy wymiaru kapitału początkowego w latach 1991-1992 stosownie do inicjatywy dowodowej stron, ustaleń wartości tego kapitału na 1 stycznia 1999r. oraz wysokości świadczenia emerytalnego odwołującego się. Sąd rozważy czy zachodzi konieczność skorzystania z wiadomości specjalnych poprzez dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu rachunkowości na okoliczność obliczenia wartości i wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego, czy też hipotetyczne wyliczenia organu rentowego nie budzą zastrzeżeń drugiej strony postępowania i mogą stanowić podstawę rozstrzygnięcia. Dopiero po tak poczynionych ustaleniach faktycznych możliwe będzie prawidłowe odniesienie się do twierdzeń procesowych stron, a tym samym prawidłowe wyrokowanie w zakresie oceny zasadności odwołania wnioskodawcy (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 listopada 2021 r. – k. 146-162 a.s.).

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. R. urodzony w dniu (...), był od dnia 1 października 1991 r. do dnia 31 marca 1994 r. zatrudniony w następujących zakładach pracy:

- Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w

W. w okresie od 1 października 1991 r. do 31 maja 1993 r.,

- (...) (...)” sp. z o.o. z siedzibą w G. w okresie od 1 czerwca

1991 r. do 31 marca 1994 r.

(świadczenie pracy z 1993 r. wystawione przez Przedsiębiorstwo (...) z siedzibą w W. - akta emerytalne, świadectwo pracy z dnia 31 marca 1994 r. - akta emerytalne).

Ubezpieczony z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w W. osiągnął dochód w następujących wysokościach:

- w 1991 r. łącznie 13 200 000 złotych;
- w 1992 r. łącznie 52 800 000 złotych;
- w 1993 r. łącznie 22 000 000 złotych

(zaświadczenie o zatrudnieniu wynagrodzeniu z dnia 22 kwietnia 2004 r. k.87 akt emerytalnych).

Odwołujący w dniu 8 stycznia 2018 r. złożył do organu rentowego wniosek o przyznanie prawa do emerytury (wniosek z dnia 8 stycznia 2018 r. - tom II akt emerytalnych).

Organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję z dnia 26 lutego 2018 r., znak: (...) / 20 / 045073828, zgodnie z którą przyznał odwołującemu prawo do emerytury od dnia 4 lutego 2018 r., ustalając jej kwotę na 3 483,01 złotych brutto po waloryzacji (decyzja z dnia 26 lutego 2018 r. - tom II akt emerytalnych).

Po wpłynięciu odwołania rozpatrywanego w niniejszej sprawie, organ rentowy wydał decyzję z dnia 11 maja 2018 r., znak: (...) / 10 / 045073828, zgodnie z którą po korekcie kapitału początkowego wysokość emerytury określono na kwotę 3 504,75 złotych, czyli 3 609,19 złotych brutto po waloryzacji (decyzja z dnia 11 maja 2018 r. - tom 11 akt emerytalnych).

Nadto organ rentowy w zaskarżonej decyzji z dnia 26 lutego 2018 r., znak: (...) (...) wyliczył odwołującemu kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 101,04%. Kapitał początkowy określono na kwotę 132 244,75 złotych (decyzja z dnia 23 lutego 2018 r. - akta emerytalne).

Powyższa decyzja została zmieniona przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. decyzją z dnia 10 maja 2018 r., znak: (...) (...), w której organ rentowy ponownie wyliczył odwołującemu kapitał początkowy ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru 109,064%. Kapitał początkowy wyniósł 139 448,98 złotych (decyzja z dnia 10 maja 2018 r. - akta emerytalne).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie materiału dowodowego zebranego w aktach sprawy, w tym aktach rentowych, jak również w oparciu o opinię z zakresu księgowości i rachunkowości. Wiarygodność dokumentów zawartych w niniejszej sprawie stanowiła spór pomiędzy stronami. Wbrew twierdzeniom organu rentowego Sąd uznał, że zarobki ubezpieczonego w kwotach 13 200 000 złotych za 1991 r., 52 800 000 złotych za 1992 r. z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) z siedzibą w W. ujawnione w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 22 kwietnia 2004 r. zasługiwały na przyznanie im waloru wiarygodności. Organ rentowy niezasadnie wskazywał, że zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu podpisane przez podmiot przechowujący dokumenty po zlikwidowanym zakładzie pracy nie może stanowić środka dowodowego w postępowaniu o ustalenie kapitału początkowego.

W toku postępowania Sąd Okręgowy przeprowadził również dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu księgowości i rachunkowości celem wyliczenia kapitału początkowego i wysokości emerytury odwołującego w zakresie objętym zaskarżonymi decyzjami, tj. decyzją z dnia 26 lutego 2018 roku znak (...) (...) i z dnia 23 lutego 2018 roku znak (...) (...). W ocenie Sądu sporządzoną przez biegłego opinię cechuje fachowość i rzetelność. Biegły dokładnie wyjaśnił cel i sposób przeprowadzenia dokonanych operacji rachunkowych, a ostateczne kalkulacje w tym zakresie zdaniem Sądu nie budziły wątpliwości. Organ rentowy nie kwestionował ustaleń biegłego sądowego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie W. R. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 26 lutego 2018 r., nr (...) oraz od decyzji z dnia 23 lutego 2018 r., nr (...) (...), należało umorzyć w zakresie w jakim zostały zmienione decyzjami z dnia 10 maja 2018 r., nr (...) (...) oraz z dnia 11 maja 2018 r., nr (...).

Z uwagi na przedmiot sporu tytułem wstępu podkreślania wymaga, że W. R., jako osobie urodzonej pod dniu 31 grudnia 1948 r., przysługuje prawo do emerytury w myśl art. 24 i następnych ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r., poz. 1270), zwanej dalej ustawą emerytalną. Wymieniony przepis art. 24 wskazuje, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego, co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184.

Zasady obliczania wysokości emerytury określonej w art. 24 zostały ustalone w art. 25 -26 ustawy emerytalnej. W myśl art. 26 emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 ustawy przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183 ustawy. Z kolei z art. 25 ust. 1 ustawy wynika, że podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 ustawy, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Wskazać należy, że kapitał początkowy, zgodnie z treścią art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 504), ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ww. ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 ustawy, pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia, ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2). Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (art. 173 ust. 3). W myśl art. 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (art. 174 ust. 2).

Z kolei w myśl art. 174 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18 z tym, że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r. Dyspozycja powołanego art. 174 ust. 3 odsyła do treści art. 15. Zgodnie z art. 15 ust. 1 i 6, podstawę wymiaru emerytury stanowi przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego:

- 1) w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę, albo
- 2) w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresy podlegania ubezpieczeniu.

Sąd Okręgowy, rozpoznając odwołanie W. R., podzielił stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, co do konieczności zastosowania z art. 477⁽¹³⁾ § 1 k.p.c. Wskazany przepis stanowi, że zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności zaskarżonego orzeczenia przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji lub orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji lub orzeczenia nie ma wpływu na bieg sprawy.

W orzecznictwie wskazuje się, że powyższy przepis ma jednoznaczne brzmienie, z którego nie da się wyprowadzić wniosku, że chodzi w nim wyłącznie o zmianę przez organ rentowy zaskarżonej decyzji w drodze wydania decyzji zmieniającej. Zmiana ta może nastąpić przez wydanie - stosownie do okoliczności danej sprawy - każdej decyzji, byleby tylko jej skutkiem było uwzględnienie w całości lub w części żądania strony objętego przedmiotem zaskarżonej decyzji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2012r., II UK 225/11). Wskazana w art. 477⁽¹³⁾ k.p.c. "zmiana zaskarżonej decyzji" nie musi polegać na wydaniu nowej decyzji zmieniającej zaskarżoną, ale na wydaniu takiej decyzji, której skutkiem jest uwzględnienie w całości lub w części żądania strony objętego przedmiotem zaskarżonej decyzji. Nie będzie to więc jedynie wprost decyzja zmieniająca, lecz również decyzja anulująca decyzję wcześniejszą, byleby wynikało z niej, że rozstrzyga o przedmiocie tej wcześniejszej decyzji i to zgodnie z żądaniem odwołania (por. orzeczenia: Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 27 lutego 2013r., III AU a 910/12, z dnia 24 czerwca 2015r., III AU a 246/15 oraz Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 września 2013r., III AUa 1432/12).

Powyżej opisana sytuacja miała miejsce w przypadku wydania decyzji z dnia 10 maja 2018 r., nr (...) (...), którą organ rentowy ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego ubezpieczonego na dzień 1 stycznia 1999r. na kwotę 139 448,98 zł oraz decyzją z dnia 11 maja 2018 r., nr (...) o przyznaniu emerytury po korekcie kapitału początkowego w wysokości 3 504,75 zł.

Powyższe decyzje nie uwzględniły w całości roszczeń odwołującego, dlatego też Sąd zbadał zasadność odwołania W. R. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 26 lutego 2018 r. nr (...) oraz od decyzji z dnia 23 lutego 2018 r. (...) (...) w części dotyczącej ustalenia wysokości kapitału początkowego na podstawie wysokości zarobków osiągniętych przez niego w latach 1991-1992.

Zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy emerytalnej, do podstawy wymiaru emerytury lub renty, o której mowa w ust. 1 i 2, dolicza się kwoty przysługujących ubezpieczonemu w danym roku kalendarzowym wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz kwoty zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku wyrównawczego, świadczenia wyrównawczego lub dodatku wyrównawczego, a także wartość rekompensaty pieniężnej ustaloną zgodnie z pkt 3 załącznika do ustawy z dnia 6 marca 1997 r. o zrekompensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent. Do podstawy wymiaru wlicza się również kwoty zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków szkoleniowych lub stypendiów wypłaconych z Funduszu Pracy za okres udokumentowanej niezdolności do pracy, z zastrzeżeniem ust. 3a.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - zwanej dalej „ustawą” (Dz. U. z 2016 r., poz. 887, z późn. zm.) - kapitał początkowy ma być odtworzeniem kwoty składek na ubezpieczenie społeczne, opłaconych przed dniem 1 stycznia 1999 r. Zasady ustalania podstawy wymiaru emerytury zostały określone w art. 15 ustawy, a wysokość kapitału początkowego, zależy od udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych, podstawy wymiaru świadczenia, współczynnika określonego przez proporcję wieku ubezpieczonego i ustawowo określonego wieku emerytalnego oraz stażu. Natomiast do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia uwzględnia się przychód stanowiący podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z okresu ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok zgłoszenia wniosku o emeryturę lub z dowolnych 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku. W przypadku nieudowodnienia okresów składkowych i nieskładkowych, jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek

przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Dokumentem potwierdzającym wysokość wynagrodzenia jest zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, wystawione przez pracodawcę lub prawnego następcę pracodawcy na druku ZUS RP-7, ale również legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca odpowiednie wpisy o zatrudnieniu i wysokości wynagrodzenia dokonane przez pracodawcę lub następcę prawnego. Ustalenie kapitału początkowego następuję poprzez obliczenie hipotetycznej emerytury, jaką ubezpieczony otrzymałby w dniu 1 stycznia 1999 r., tj. w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a następnie pomnożenie tej kwoty przez średnie dalsze trwanie życia osób ustalone na dzień 1 stycznia 1999 r.

Zgodnie z art. 175 ust. 1 ustawy, postępowanie w sprawie ustalenia kapitału początkowego przebiega według zasad dotyczących ustalenia prawa do świadczeń przewidzianych w tej ustawie, co w szczególności dotyczy katalogu środków dowodowych, jakie służyć ubezpieczonemu w postępowaniu przed organem rentowym do wykazania zarówno stażu ubezpieczonego, jak i wysokości przychodów.

W dacie wydania przez organ rentowy spornej decyzji możliwość dowodzenia była ograniczona rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r., Nr 237, poz. 1412) zwanego dalej „rozporządzeniem”, które zmieniło rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń {Dz. U. z 1983 r., Nr 10, poz. 49 ze zm.}. Zgodnie z obowiązującym § 22 ust 1 i ust. 2 rozporządzenia, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności: legitymacja ubezpieczeniowa; legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Wyjątek od tej powyższej zasady przewidziany został w § 28 ust. 1 ww. rozporządzenia, w myśl którego środkiem dowodowym w postępowaniu przed organem rentowym mogą być również poświadczone za zgodność z oryginałem kopie dokumentów stwierdzających stan zdrowia oraz dotyczących okresów składkowych i nieskładkowych, a także wysokości wynagrodzenia, przychodu, dochodu i uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń, wydawane przez jednostki upoważnione do przechowywania dokumentacji zlikwidowanych lub przekształconych zakładów pracy.

Zgodnie z powyższymi przepisami należało przeanalizować sporną wysokość zarobków osiąganą przez- odwołującego w latach 1991-1992. Sąd zważył, że należało odwołującemu uwzględnić w wysokości kapitału początkowego faktyczne wynagrodzenie, które otrzymał w latach 1991-1992 z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w W. wykazane w zaświadczeniu Rp-7 wystawionym przez przechowawcę zlikwidowanego zakładu pracy. Wbrew stanowisku organu rentowego, przedstawione przez odwołującego zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu Rp-7 z dnia 22 kwietnia 2004 r. zalicza się do środków dowodowych służących udowodnieniu wysokości zarobków. Zgodnie z cytowanym powyżej § 28 ust. 1 rozporządzenia zaświadczenie takie może być wydane przez jednostki upoważnione do przechowywania dokumentacji zlikwidowanych przedsiębiorców. Zapatrywanie przeciwnie zresztą prowadziłoby do pokrzywdzenia praw ubezpieczonych. W razie likwidacji zakładu pracy ubezpieczony zostałby bowiem pozbawiony możliwości uzyskania zaświadczenia.

Wskazane kwoty wynagrodzenia wynikające z zaświadczenia z 22 kwietnia 2004 r. przyjęła w opinii biegła sądowa E. Z. (k. 197-206). Biegła dokonała rzetelnych wyliczeń, opartych na prawidłowych założeniach i właściwie ustalonych regulacjach. Sąd opinię biegłej ocenił zatem jako wyczerpującą i zawierającą prawidłowe wyliczenia pod względem rachunkowym, które zostały zaaprobowane, do których nawet strony nie wnosiły zastrzeżeń.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołujący wykazał zasadność swojego stanowiska w zakresie podstaw do uwzględnienia przy obliczaniu kapitału początkowego i wysokości emerytury dodatkowo wynagrodzeń osiągniętych w latach 1991-1992. Powyższe skutkowało koniecznością przeliczenia kapitału początkowego i ponownego ustalenia wartości parametrów

służących do jego ustalenia i wysokości emerytury. Zgodnie z wyliczeniami biegłej nowo ustalony kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi 147 048,22 zł, a na obliczenie tej wartości złożyły się:

- okresy składkowe – 25 lat, 3 miesiące, 19 dni (303 miesiące),
- średnie dalsze trwanie życia – 209 miesięcy,
- wskaźnik wysokości podstawy wymiaru obliczony z kolejnych 10 lat kalendarzowych od 1989 do 1999- 118,73%,
- podstawa wymiaru kapitału początkowego – 1449,56 zł

Natomiast, składniki emerytury wynoszą:

- kwota składek zaewidencjonowanych na koncie – 165 741,89 zł
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego – 549 220,48 zł
- kwota środków zaewidencjonowanych na subkoncie – 83 063,38 zł
- średnie dalsze trwanie życia – 219,60 m-cy

Ustalona wysokość emerytury wynosi 3 634,00 zł, emerytura po waloryzacji od 1 marca 2018 r. – 3 742,29 zł.

Uznając dokonane przez biegłą obliczenia za prawidłowe i zgodne z zasadami obliczania kapitału początkowego i wysokości emerytury regulowanymi cytowanymi na wstępie przepisami, Sąd Okręgowy przyjął powyższe wartości i wyniki operacji rachunkowych rozstrzygając na korzyść odwołującego. Zauważyć należy, że wyliczenia biegłej sądowej były zgodne z hipotetycznymi wyliczeniami organu rentowego kwoty kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. z uwzględnieniem wynagrodzeń otrzymywanych przez odwołującego się z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) po uwzględnieniu zarobków w latach 1991-1992 (k. 112).

Z uwagi na powyższe, Sąd Okręgowy uwzględnił odwołanie W. R. i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. dokonał stosownej zmiany skarżonych decyzji zgodnie z treścią pkt 2 sentencji wyroku.